

รูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

*Model of Development and Evaluation Learning Organization of
Basic Education Schools*

อนุชธิดา เชียงณี*

E-mail : anootcmu@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดล องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อสร้างและศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนา และการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในฝัน จำนวน 400 คน สำหรับการตรวจสอบความตรงของโมเดล และกลุ่มผู้บริหารและครู จำนวน 10 คน ในโรงเรียนบ้านท่าบุญเรือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4 สำหรับการทดลองใช้รูปแบบ เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม รวม 3 ชุด มีค่าความเชื่อมั่นสูง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ผลการวิจัย สรุปได้ว่า 1) โมเดล การองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 13 องค์ประกอบย่อย และ 74 ตัวบ่งชี้ มีความตรงเชิงประจักษ์ 2) รูปแบบการพัฒนา และการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนประกอบที่สัมพันธ์กัน 5 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาและการประเมิน เป้าหมายของการพัฒนาและการประเมิน กระบวนการพัฒนา กระบวนการประเมิน และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา ผลการทดลองรูปแบบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีผลการพัฒนาดีขึ้น ผู้เข้าร่วมทดลองรูปแบบส่วนใหญ่เห็นว่ารูปแบบมีประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก และส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีมากต่อรูปแบบ

คำสำคัญ: องค์การแห่งการเรียนรู้, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนา, การประเมิน

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop and validate the model of factors and indicators affecting the learning organization of basic education schools, 2) to study the

*นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

implementation results of the learning organization development and evaluation model. The research sample consisted of 400 exemplary district school (Lab school) administrators for the model validation, 13 experts for examining the model quality and appropriateness, and 10 administrator and teachers at the Thaobunruang school, Office of Chiang Mai Primary Educational Service Area 4 for the model implementation. The research instruments were 3 sets of questionnaires with high reliability. The data analysis used descriptive statistics and confirmatory factor analysis. The data analysis used descriptive statistics and confirmatory factor analysis. The research findings were as follows: 1) the model of factor and indicators affecting the learning organization of basic education schools, consisting of 4 principal factors, 13 sub-factors, and 74 indicators, was empirically valid; 2) the learning organization of basic education model consisted of 5 factors, namely: factors and indicators for development and evaluation, the development and evaluation target, the development process, the evaluation process, and the feedback for development. The model implementation results indicated that the development of all factors yielded better results. Most of the participants in the model implementation thought that the model was useful, feasible, appropriate and accurate, and had very high attitude towards the model.

Keywords: Learning Organization, Basic Education Schools, Development, Evaluation

บทนำ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์การทางการศึกษาที่มีความสำคัญมากที่สุดองค์การหนึ่ง ในการจัดการศึกษา เป็นหน่วยงานที่เสริมสร้างนวัตกรรม และภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณภาพ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการเรียนรู้ และการสร้างองค์ความรู้ นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทย ให้มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา, 2545) ในปัจจุบันสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถปรับตัวให้อยู่ในยุคของ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ซึ่งในปัจจุบัน สังคมได้กลายเป็น สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Society Economy) โดยการเปลี่ยนจากสังคมที่บริโภคข่าวสารมาเป็นสังคมที่ศึกษาข่าวสาร ความรู้จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการบ่งชี้ความสำเร็จของคน และองค์การ (จำเริญ จิตรหลัง, 2550) ความรู้ นวัตกรรม และภูมิปัญญาถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งการสร้างเศรษฐกิจเติบโต และความมั่งคั่งในทุกภาคส่วน (วิลาวัลย์ มากุ้ม, 2549) และเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) ที่มุ่งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาชั้นพื้นฐานต้องมีการพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ แต่ในสภาพปัจจุบัน พบว่า การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ปัญหาด้านการบริหารจัดการในสถานศึกษา ยังมีปัญหาทั้งด้านกระบวนการและผลลัพธ์ กล่าวคือ การบริหารงานยังไม่ยืดหยุ่น ครูขาดวัฒนธรรมในการเรียนรู้ร่วมกัน ขาดการบริหารจัดการความรู้ในองค์การ การมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันภายในของค์การน้อย ขาดทักษะการจัดการความรู้ที่ดี โดยความรู้ในหลักสูตร และในหนังสือที่ครูประมวลมาใช้ในการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 20 ของความรู้ทั้งหมด แต่ความรู้ก็ร้อยละ 80 ยังถูกละเลย (เลขา ปิยะอจริยะ, 2550) จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจสร้างรูปแบบการพัฒนา และการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษาชั้นพื้นฐานให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนา และตรวจสอบความตรงของโมเดลองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้าง และศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนา และการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้โมเดลการวัด องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จากแนวความคิดพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ ของ Marquardt

(2002) และ Senge (1990) เนื่องจากเป็นแนวความคิดพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีระบบ และเหมาะสมในการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังได้สังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ที่มีผลการวิจัยตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไปไว้ ส่วนการสร้างรูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ นั้น ผู้วิจัยสังเคราะห์ส่วนประกอบของรูปแบบ จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาองค์การ และการสร้างรูปแบบการประเมิน โดย คัดเลือกส่วนประกอบที่มีนักวิชาการกล่าวไว้ หรือทำวิจัยไว้ ส่วนประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน เพราะ โครงการดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ตรงกับแนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ ที่เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 ส่วนโรงเรียนที่ใช้ในการทดลองรูปแบบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โรงเรียนขนาดเล็กในการทดลองรูปแบบ คือ โรงเรียนบ้านท่าบุญเรือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4 เนื่องจาก โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังไม่มียุทธศาสตร์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น เพื่อให้การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบได้มีความถูกต้อง ผู้วิจัยจึงเลือกใช้โรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการทดลองรูปแบบในครั้งนี้

สมมติฐานการวิจัย

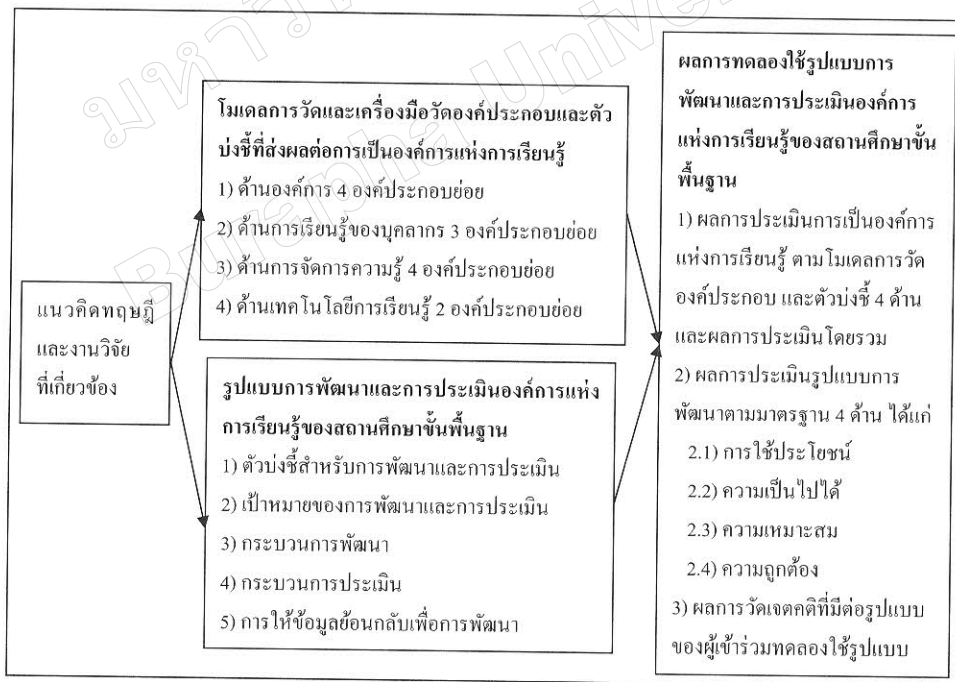
1. โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีตัวแปร ด้านองค์การ ด้านการเรียนรู้ของบุคลากร ด้านการจัดการความรู้ และด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวมของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

2. รูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใต้อุดมคติประกอบที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้น และการสร้างรูปแบบจำนวน 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านองค์การ การเรียนรู้ของบุคลากร การจัดการความรู้ และเทคโนโลยีการเรียนรู้

ซึ่งรูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาและการประเมิน เป้าหมายของการพัฒนาและการประเมิน กระบวนการพัฒนา กระบวนการประเมิน และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้เพื่อศึกษาผลการใช้ 3 ด้าน คือ 1) ผลการประเมินการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และผลการประเมินโดยรวม 2) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ การใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง 3) ผลการวัดเจตคติที่มีต่อรูปแบบของผู้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบ ซึ่งกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยขั้นตอนการวิจัย มี 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนา และตรวจสอบความตรงของโมเดลองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการ ดังนี้

สังเคราะห์องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 4 องค์ประกอบหลัก 13 องค์ประกอบย่อย 76 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวม จำนวน 5 องค์ประกอบย่อย 32 ตัวบ่งชี้ จากนั้นจึงนำ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้มาสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี และดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเอง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท โดยผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยมาสร้างเป็นข้อคำถาม จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงภาษา และให้นำนักคะแนนความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบ นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพ ด้านอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงใหม่ จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้แบบสอบถาม ที่ผ่านการหาคุณภาพด้านอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น รวม 4 องค์ประกอบหลัก 13 องค์ประกอบย่อย จำนวน 74 ข้อ และแบบสอบถามการเป็นองค์กรแห่ง

การเรียนรู้โดยรวม จำนวน 32 ข้อ โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ ด้านองค์การ ด้านการเรียนรู้ของบุคลากร ด้านการจัดการความรู้ ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 0.94 0.95 0.94 และ 0.96 ตามลำดับ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันทั่วประเทศ จำนวน 400 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้ภาคและประเภทของโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ และตรวจสอบความตรงของโมเดล โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้น ของตัวแปร โดยใช้โปรแกรมลิสรล

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนา และการประเมินองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการ ดังนี้

การสร้างรูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม เข้ามาใช้ในการดำเนินการพัฒนา โดยมีวิธีการสร้างรูปแบบ คือ สังเคราะห์ส่วนประกอบของรูปแบบการพัฒนา และการประเมินองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และคัดเลือกส่วนประกอบการพัฒนาและการประเมินที่มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ทฤษฎี หรือทำการวิจัย ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปไว้ จากนั้นจึงได้สังเคราะห์รวม และร่างเป็นรูปแบบและคู่มือการพัฒนาและการประเมินองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนา

และการประเมิน เป้าหมายของการพัฒนาและการประเมิน กระบวนการพัฒนา กระบวนการประเมิน และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา จากนั้นจึงนำร่างรูปแบบและคู่มือ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาองค์กรและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 8 คน ตรวจสอบคุณภาพ ด้านความถูกต้อง ความครอบคลุม ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ รวมทั้งการตรวจสอบความเหมาะสมในการใช้ภาษา และจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษา รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาและประเมินองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการ ดังนี้

1) ดำเนินการทดลองรูปแบบกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนบ้านท้าวบุญเรือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4 โดยติดต่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา และดำเนินการจัดประชุมคณะครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจ และชี้แจงถึงความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนในคู่มือ โดยมีแผนการดำเนินการพัฒนา เป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 (เดือนพฤศจิกายน 2553) เป็นขั้นตอนของการวินิจฉัยองค์กร และการพัฒนาสถานศึกษาตามองค์ประกอบหลักด้านองค์กร และช่วงที่ 2 (ระหว่างเดือนธันวาคม 2553-เดือนมีนาคม 2554) เป็นขั้นตอนของการพัฒนาสถานศึกษา ตามองค์ประกอบหลัก ด้านการเรียนรู้ของบุคลากร การจัดการความรู้ และเทคโนโลยีการเรียนรู้ และการดำเนินการประเมินการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาหลังการพัฒนา

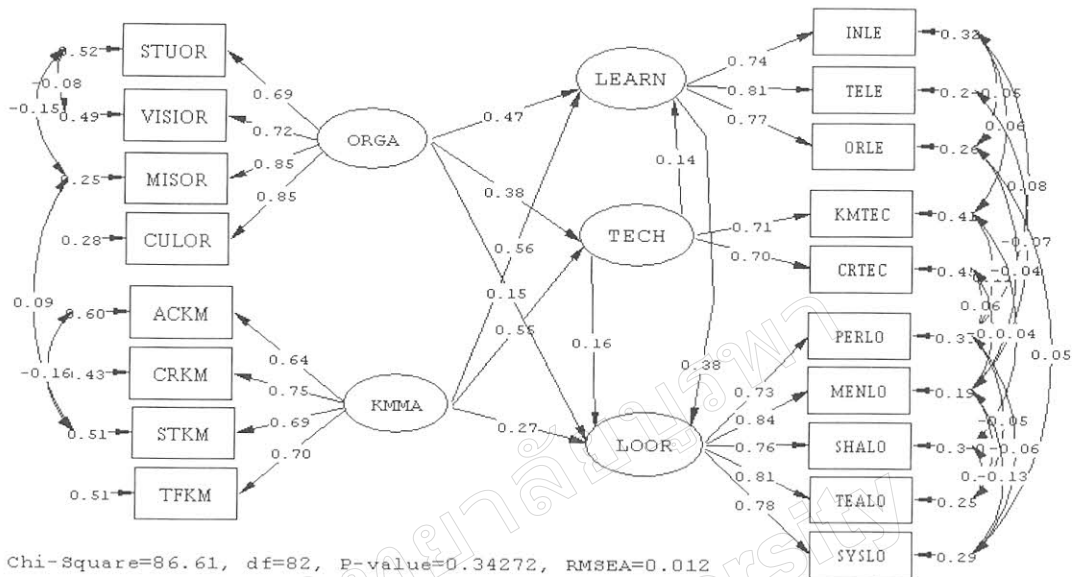
2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาผลการใช้ใน 3 ด้าน ได้แก่ 2.1) ผลการประเมินการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ตามองค์ประกอบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จำนวน 4 องค์ประกอบหลัก 13 องค์ประกอบย่อย และผลการประเมินการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวม จำนวน 5 องค์ประกอบย่อย 2.2) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนา และการประเมินองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบ โดยประเมิน 4 ด้าน คือ การใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง และ 2.3) ผลการวัดเจตคติที่มีต่อรูปแบบของผู้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าทุกฉบับ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างขึ้นเอง ได้แก่ แบบประเมินการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย มีจำนวน 74 ข้อ และแบบประเมินการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวม มีจำนวน 32 ข้อ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ประโยชน์ (Useful) มีจำนวน 13 ข้อ ด้านความเป็นไปได้ (Feasible) มีจำนวน 5 ข้อ ด้านความเหมาะสม (Appropriate) มีจำนวน 6 ข้อ และด้านความถูกต้อง (Accurate) มีจำนวน 7 ข้อ และแบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการพัฒนา และการประเมิน มีจำนวน 32 ข้อ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนบ้านท้าวบุญเรือง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ใช้ทดลองรูปแบบ จำนวน 10 คน การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาผลการใช้รูปแบบ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น พบว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ ดังนี้ $\bar{X}=86.61$, P มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด ($\alpha=0.05$; $P=0.34272$), $GFI=0.975$, $AGFI=0.948$ ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 และ $RMSEA=0.012$ ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ เมื่อ องค์ประกอบ ด้านองค์การ การเรียนรู้ของบุคลากร การจัดการความรู้ และเทคโนโลยีการเรียนรู้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร้อยละ 58 ($R^2=0.58$)สรุปได้ว่า องค์ประกอบ ด้านองค์การ การเรียนรู้ของบุคลากร การจัดการความรู้ และเทคโนโลยีการเรียนรู้ ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดย องค์ประกอบหลัก ด้านองค์การ (ORGA) ส่งผลโดยรวมในเชิงบวก (Positive total effect) และส่งผลทางตรงในเชิงบวก (Positive direct effect) ต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (LOOR) เท่ากับ 0.41 และ 0.15 นอกจากนี้ ยังส่งผลทางอ้อม โดยส่งผ่านองค์ประกอบหลัก ด้าน

การเรียนรู้ของบุคลากร (LEARN) และเทคโนโลยีการเรียนรู้ (TECH) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.47 และ 0.38 ตามลำดับ องค์ประกอบหลัก ด้านการจัดการความรู้ (KMMA) ส่งผลโดยรวมในเชิงบวก (Positive total effect) และส่งผลทางตรงในเชิงบวก (Positive direct effect) ต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (LOOR) เท่ากับ 0.59 และ 0.27 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังส่งผลทางอ้อม โดยส่งผ่านองค์ประกอบหลัก ด้านการเรียนรู้ของบุคลากร (LEARN) และเทคโนโลยีการเรียนรู้ (TECH) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 และ 0.55 ตามลำดับ องค์ประกอบหลัก ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ (TECH) ส่งผลโดยรวมในเชิงบวก (Positive total effect) และส่งผลทางตรงในเชิงบวก (Positive direct effect) ต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (LOOR) เท่ากับ 0.21 และ 0.16 ตามลำดับ และองค์ประกอบหลัก ด้านการเรียนรู้ของบุคลากร (LEARN) ส่งผลโดยรวมในเชิงบวก (Positive total effect) และส่งผลทางตรงในเชิงบวก (Positive direct effect) ต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (LOOR) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากัน คือ 0.38

ผลการวิจัย แสดง ดังภาพ 2

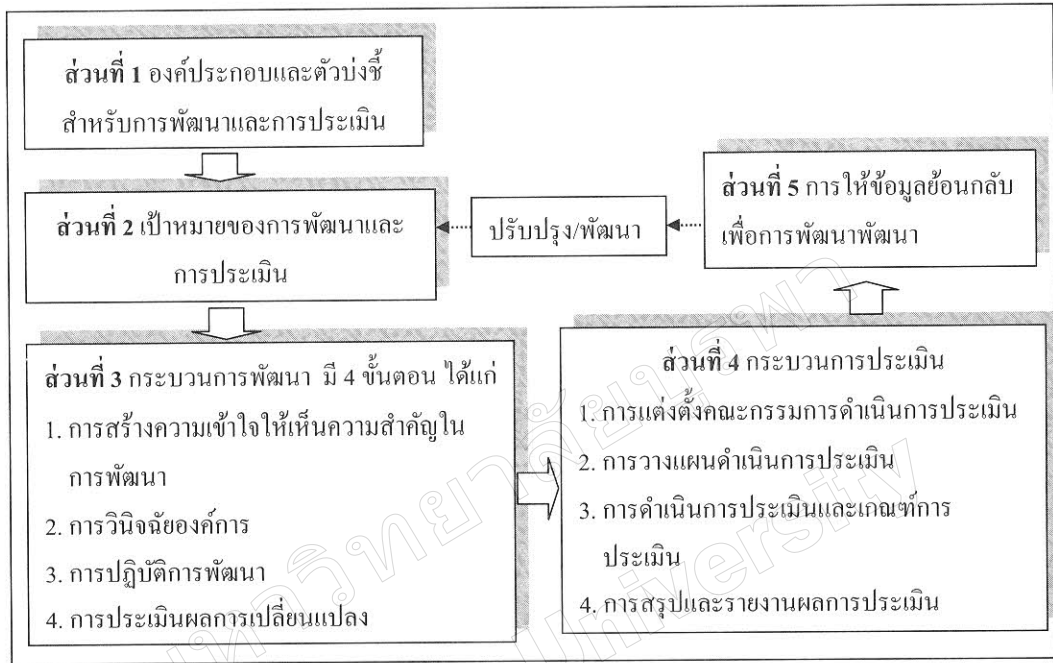
ภาพ 2 โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ส่วนประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาและการประเมิน ส่วนที่ 2 เป้าหมายของการพัฒนาและการประเมิน ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย การสร้างความเข้าใจให้เห็นความสำคัญในการพัฒนา การวินิจฉัยองค์กร การปฏิบัติการพัฒนา และการประเมินผลการเปลี่ยนแปลง ส่วนที่ 4 กระบวนการประเมิน ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประเมิน การวางแผนดำเนินการประเมิน การดำเนินการประเมินและเกณฑ์การประเมิน การสรุปและรายงานผลการประเมิน

และ ส่วนที่ 5 การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา เมื่อวิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง ความครอบคลุม ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ (จำนวน 7-8 คน จากทั้งหมด 8 คน หรือร้อยละ 87.50-100.00) มีความเห็นว่า รูปแบบและคู่มือการพัฒนาและการประเมิน มีความถูกต้อง ครอบคลุม เหมาะสม และมีความเป็นไปได้ เมื่อพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (5 คน) มีความเห็นว่า รูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดย รูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ ดังภาพ 3

ภาพ 3 รูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาและการประเมิน องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

3.1 ผลการประเมินการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผลการประเมินที่เกิดจากการเทียบกับเกณฑ์ปกติระดับชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดระดับคุณภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับคุณภาพ 0.00-0.49 หมายถึง มีระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ไม่ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 0.50-1.49 หมายถึง มีระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ในระดับควรปรับปรุง ระดับคุณภาพ 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับ

การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ในระดับพอใช้ ระดับคุณภาพ 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ในระดับดี และ ระดับคุณภาพ 3.50-4.00 หมายถึง มีระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งผลการประเมินการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ได้ผล ดังนี้ องค์ประกอบหลัก ด้านองค์การ ด้านการเรียนรู้ของบุคลากร ด้านการจัดการความรู้ ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ และการประเมินการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวม มีระดับคุณภาพการประเมินโดยรวม หลังการพัฒนา สูงกว่าก่อนการพัฒนา โดยระดับคุณภาพก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา แสดง ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	ระดับคุณภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวมก่อนการพัฒนา	ระดับคุณภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวมหลังการพัฒนา	ผลการพัฒนา
1. ด้านองค์กร	1.23(ควรปรับปรุง)	2.47(ผ่านระดับพอใช้)	ดีขึ้น
2. ด้านการเรียนรู้ของบุคลากร	1.00(ควรปรับปรุง)	2.69(ผ่านระดับดี)	ดีขึ้น
3. ด้านการจัดการความรู้	0.25(ไม่ผ่าน)	2.99 (ผ่านระดับดี)	ดีขึ้น
4. ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้	0.47(ควรปรับปรุง)	2.00(ผ่านระดับพอใช้)	ดีขึ้น
5. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวม	0.50(ควรปรับปรุง)	3.00(ผ่านระดับดี)	ดีขึ้น

3.2 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ร่วมทดลองรูปแบบ พบว่า ผู้เข้าร่วมทดลองรูปแบบ ส่วนใหญ่เห็นว่ารูปแบบ มีคุณภาพ ด้านการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00-4.30

3.3 ผลการวัดเจตคติ ที่มีต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ร่วมทดลองรูปแบบ พบว่า ส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.90-4.40

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย ที่พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผลการวิจัย เป็นไปตามรูปแบบเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก 13 องค์ประกอบย่อย และ 74 ตัวบ่งชี้ มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูเกียรติ บุญกะนันท์ (2550) ที่ได้ศึกษาวิจัย พบ

ว่า ปัจจัย ด้านเทคโนโลยี ด้านองค์กร ด้านการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านการเรียนรู้ และด้านการจัดการความรู้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะว่า ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนที่อยู่ในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มาจากโรงเรียนดีประจำอำเภอ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนา เพื่อมุ่งสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามเป้าหมายหลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) ดังนั้น จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเป็นเอกพันธ์ (homogeneity) สูง ทำให้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการวัดมีค่าสูง และโมเดลมีความตรงสูง ซึ่งถ้าหากเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาทุกประเภท ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน อาจได้ผลแตกต่างจากผลการวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้มีความสำคัญในการให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาองค์กรทางการศึกษา ได้นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนการบริหารงานและการวางแผนใน

การพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. จากผลการวิจัย ที่พบว่า ส่วนประกอบของรูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ส่วนประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน 5 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาและการประเมินเป้าหมายของการพัฒนาและการประเมิน กระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย การวินิจฉัยองค์การ การสร้างความเข้าใจให้เห็นความสำคัญในการพัฒนา การปฏิบัติการพัฒนา และการประเมินผลการเปลี่ยนแปลง กระบวนการประเมิน ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประเมิน การวางแผนดำเนินการประเมิน แบบประเมิน การดำเนินการประเมินและเกณฑ์การประเมิน การสรุปและรายงานผลการประเมิน และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา และจากผลการวิจัย ที่พบว่า ผลการประเมินการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนที่ใช้ทดลองรูปแบบ ทุกองค์ประกอบ มีผลการพัฒนาดีขึ้น โดยมีระดับคุณภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้หลังการพัฒนา สูงกว่าก่อนการพัฒนา และผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับพอให้ถึงระดับดีเยี่ยม การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะวาระบบการพัฒนาและการประเมินการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม เข้ามาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของการพัฒนาและการประเมิน ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากร ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินการพัฒนา และได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ซึ่งกันและกัน ทำให้ครู และบุคลากรในสถานศึกษา มีความภาคภูมิใจ และรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญ และเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Davis and Newstrom (1985) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นเรื่องของความเกี่ยวข้อง

ทางด้านจิตใจ และความรู้สึกนึกคิด ของแต่ละคน ที่มีต่อกิจกรรมหนึ่งของกลุ่มหรือองค์การ เป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้มีความสำเร็จ ด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) ช่วยเหลือ (Contribution) และร่วมรับผิดชอบ (Responsibility) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิด และการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติ มีความเป็นไปได้มากกว่าความคิดเดียว การมีส่วนร่วมมีผลทางจิตวิทยา คือ ทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลง ในขณะเดียวกัน ก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น การมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน เกิดความมีน้ำใจ และความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น และ การมีส่วนร่วมทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมการปรับปรุงงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Ransom (1990) ที่ศึกษา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีผลต่อการทำงานในองค์การ Hoy and Miskel (1991) ได้ศึกษา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีผลต่อบรรยากาศการบริหารขององค์การ และ Whyte (1991) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นสิ่งจำเป็น และมีประโยชน์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ทุกองค์การ ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานบุคคลในระดับต่ำลงไปด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้สถานศึกษา มีระดับคุณภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ หลังการพัฒนา สูงกว่าก่อนการพัฒนา ในทุกองค์ประกอบ ผลการวิจัยนี้มีประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่งในการให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การทดลองรูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยทดลองใช้กับโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีสภาพบริบทแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านจำนวนบุคลากร และจำนวนนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนบุคลากรและนักเรียนน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทำให้การทดลองรูปแบบมีความสะดวก ซึ่งถ้าจะนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษาที่มีบุคลากรจำนวนมาก และมีกลุ่มงานย่อยภายในสถานศึกษาหลายกลุ่มงาน ควรมีการปรับกระบวนการพัฒนาบางองค์ประกอบ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนด้วย เช่น การพัฒนาบุคลากรและการจัดการความรู้ อาจดำเนินการพัฒนาในแต่ละกลุ่มงานย่อยภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวก และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติงานในแต่ละกลุ่มงานในองค์การ

1.2 การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เป็นพลวัตร ซึ่งต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ในการนำรูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการพัฒนา และการประเมินอย่าง

ต่อเนื่อง โดยนำข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากการพัฒนา และการประเมินไปปรับปรุงองค์การ และปรับปรุงวิธีการพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับ สภาพที่เป็นจริงขององค์การ และสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ขององค์การอยู่เสมอ จะทำให้สถานศึกษามีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนาและการประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ ในองค์การทางการศึกษาอื่น เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ผลการพัฒนา และการประเมินการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขนาดของโรงเรียน (เล็ก กลาง ใหญ่) หรือประเภทของโรงเรียน (ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และขยายโอกาสทางการศึกษา)

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับ การพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จำเริญ จิตรหลัง. (2550). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยการจัดการความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชูเกียรติ บุญชนะนันท์. (2550). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิวารักษ์ เสรีภาพ. (2548). การพัฒนารูปแบบการประเมินภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ดุสิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิลาวลัย มาคุ้ม. (2549). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). ทฤษฎีการประเมิน. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารวิชาการ, 5(4),9-10.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). ปฏิรูปครูผู้ฝัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- สำนักงานคณะปฏิรูปการศึกษา. (2545). แนวทางการบริหาร และการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.
- สุนันทา เลานันท์. (2544). การพัฒนาองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ดิฉันบุ๊คส์ไตร์.
- Newstrom, W. (1985). *Human Behavior at Work: Organizational 7th ed.* New York: McGraw-Hill.
- Hoy, K. and Miskel, G. (1991). *Education Administration : Theory, Research and Practice.* ed. New York: McGraw-Hill.
- Marquardt, M. (2002). *Building the Learning Organization: A Systems Approach to Quantum Improvement and Global Success.* New York: McGraw-Hill.
- Ranson, P. (1990). *A Study to Determine the Relationship between Element of Participation Management and Organization Healthy.* Dissertation Abstracts Intemation.
- Senge, P.M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization.* New York: Currency Doubleday.
- William, F.(1991). *Participatory Action Research.* Newbury Park: Sage.